

Jordbruksdepartementet
103 33 Stockholm

Datum
2009-06-02
Ert datum
2009-02-19

Vår referens
2009-02-0054
Er referens
Jo2009/437

Yttrande över ”Trygg med vad du äter – nya myndigheter för säkrare livsmedel och hållbar produktion” - SOU 2009:8

Sammanfattning

- ✓ ST anser att nuvarande myndighetsstruktur ska utvecklas och vi avvisar utredningens förslag till en helt ny myndighetsstruktur
- ✓ Flera av de verksamhetsområden som föreslås flyttas från SJV till den nya livsmedelmyndigheten rör inte livsmedelssäkerhet direkt mot konsumenterna. ST bedömer att det inte gagnar berörda verksamhetsområden
- ✓ ST anser att den forskning och utveckling som idag bedrivs på berörda myndigheter är relevant för verksamheten
- ✓ ST är positiva till förslaget om högskoleutbildning med inriktning mot tillsyn och kontroll inom livsmedelskedjan. Som det framhålls i utredningen kommer det underlätta kommunernas långsiktiga kompetensförsörjning
- ✓ ST är i grunden positiv till bildandet av ”Myndigheten för havsresurser och fiske” men vi avvisar förslaget om att verksamheten vid Sötvattenslaboratoriet ska föra över till universitet
- ✓ ST vill understryka vikten av att berörd personal och de fackliga organisationerna får möjlighet att ta del i förändringen av organisationerna - om det nu fattas beslut om att ändra i myndighetsstrukturen eller att andra organisatoriska förändringar genomförs

Allmänt om STs syn på utredningens förslag

ST anser att det varit positivt och befogat med en ordentlig genomgång av myndighetsstrukturen inom området – även om vi inte delar utredarens förslag till ny

Fackförbundet ST

Box 5308, 102 47 Stockholm
Besök: Sturegatan 15

Tfn: 08-790 51 00 Fax: 08-24 29 24 ST Direkt: 020-578 578

E-post: st@st.org Webbplats: www.st.org

Organisationsnummer: 802003-2101

Pg: 11 44-5 Bg: 365-60 71

struktur (Livsmedelssäkerhetsmyndigheten, Myndigheten för jordbruk och landsbygdsutveckling samt Myndigheten för havsresurser och fiske)

ST menar att en organisationsförändring måste innebära att tydliga förbättringar uppnås. Att uppsatta mål ska nås på ett bättre sätt till lägre kostnad. Vi anser att en sammanslagning av Statens Veterinärmedicinska anstalt (SVA), Livsmedelsverk (SLV) och delar av Jordbruksverk (SJV) inte skapar en effektivare myndighetsstruktur utan omstrukturerar beroendena och sambanden mellan olika verksamheter.

ST anser att den myndighetsstruktur som finns idag är så pass god och inarbetad att krafterna istället ska läggas på att främja samarbete t ex se över IT-system som idag finns på de olika myndigheterna samt förbättra och ta fram arbetsmetoder för verksamhet som är gemensam mellan myndigheterna. Utredningen kan här spela en stor roll för att utveckla verksamheterna och samarbetet mellan myndigheterna.

I det fall en Livsmedelssäkerhetsmyndighet bildas så anser ST att de delar som utredningen föreslår föras över från SJV (djurfrågor m.m.) inte ska ingå i den nya myndigheten för livsmedel. Vi kan se fördelar med den föreslagna nya myndigheten - exempelvis avseende laborieverksamhet och tillsyn - vilket också framförts av grupper av våra medlemmar men nackdelarna överväger.

Den nya myndigheten Livsmedelssäkerhetsmyndigheten – om den nu inrättas – blir mycket stor med ca 1000 anställda. En organisation med många anställda ställer stora krav på struktur och ledning. Det finns en risk att avståndet mellan många anställda och verksamheten kan bli alltför stort, vilket leder till att de har sämre möjlighet att påverka i olika frågor. Hur den nya organisationen bäst ska utformas vid ett eventuellt genomförande blir en fråga för organisationskommittén att lösa och ST vill understryka vikten av att det görs ett grundligt arbete för att få fram en bra organisation.

Myndigheten för havsresurser och fiske

ST har i stort inga invändningar mot förslaget att inrätta Myndigheten för havsresurser och fiske men några frågor vill vi ta upp.

ST avvisar utredningens förslag om att den verksamhet som idag bedrivs vid Sötvattenslaboratoriet bör föras över till universitet. Utredningen resonerar om ifall Fiskeriverkets forsknings- och utvecklingsverksamhet bör omorganiseras med utgångspunkt från kvalitets- och förtroendeaspekter. För att kunna lägga grunden för en vetenskaplig rådgivning med högt förtroende anser utredningen att den verksamhet som idag bedrivs vid Sötvattenslaboratoriet bör överföras till universitet. Utredningen bortser ifrån att både vetenskaplig rådgivning och förvaltning avseende alla vattenområden förutom renodlade sötvattensområden består av både internationella och nationella komponenter som dessutom interagerar med varandra både vad gäller såväl rådgivning som förvaltning. De internationella och nationella delarna är oskiljaktiga om rådgivning och förvaltning skall ha en utgångspunkt i ekosystemansatsen. Den nyligen lagda havspolitiska propositionen betonar detta helhetsperspektiv och skiljer sig därmed fundamentalt från den nu aktuella utredningen.

Utredningen hävdar att den nationella rådgivningen som i första hand är ett ansvar för Sötvattenslaboratoriet saknar de internationella kvalitetssäkringsprocedurerna. Utredningen bortser då ifrån att arbetet med ål och lax till stor del sker inom ramen för ICES (Internationella havsforskningsrådet) som lägger fast den vetenskapliga rådgivningen för dessa arter. Dessa mycket centrala ansvarsområden för

Sötvattenslaboratoriet omfattas alltså av den internationella kvalitetssäkringsprocess som utredningen påstår saknas vid laboratoriet.

Särskilda kommentarer och synpunkter på delar i utredning

Verksamhetsområdet livsmedelskedjan

Utredningens syfte är att hålla ihop de verksamhetsområden som anses höra till livsmedelskedjan, men ST menar att utredningen har bortsett ifrån att djur och växter är mer än mat. Det är bara en mindre del av de verksamhetsområden som föreslås flyttas över från SJV till den nya myndigheten som gäller livsmedelssäkerhet direkt mot konsument. Genomförs förslaget med den nya myndighetsstrukturen innebär det att Livsmedelssäkerhetsmyndigheten också får överta frågor rörande djurskydd, smittskydd (fågelinfluensa och blåtunga), sällskapsdjur, försöksdjur, artskydd, avel, CITES, frågor om jordbrukets konkurrenskraft, växt- och husdjursgenetiska frågor samt frågor om skadegörare på trädgårdsväxter och skog.

SJV djurregister spelar en central roll i fler verksamheter på SJV utöver den för livsmedelssäkerhet, bland annat i stödhanteringen. Enligt förslaget ska registren överföras från SJV till Livsmedelssäkerhetsmyndigheten vilket ST bedömer kommer att innebära stora svårigheter för registrens integrering med stödhanteringen. Med utredarens förslag kommer risken för EU-sanktioner sannolikt att öka.

Den organisationslösning som föreslås i utredningen för krishantering och beredskap bedömer ST kommer att försämra möjligheten till snabb och effektiv smittbekämpning. Modellen som är föreslagen förekommer inte i något annat land vilket innebär att den är oprövad.

Stora delar av den administrativa bördan på jordbrukets område är djur- och smittskyddsrelaterad. Ska målet att minska bördan med 25 % nås senast år 2010 är det inte ändamålsenligt att dela på stöd och djurfrågor. Förslaget kommer bl.a. innebära att antalet myndigheter jordbrukarna måste vända sig till ökar.

I rapporten har utredningen själv ifrågasatt storleken på den ekonomiska vinsten med förslaget. ST är tveksamma till om det kommer att innebära några besparingar alls med tanke på de omställningskostnader som kan förväntas i samband med förändringen.

Djurfrågor

Djur är inte bara livsmedel. Utredningen tycks resonera om ifall djur ska ses som livsmedel eller som del av lantbruket när det är båda delarna. ST anser att en sammanslagning av SVA, SLV och delar av SJV inte skapar en effektivare myndighetsstruktur. Vi menar att den myndighetsstruktur som finns idag är så pass god och inarbetad att krafterna istället bör läggas på att främja samarbete t ex se över de IT-system som idag finns på de olika myndigheterna samt förbättra och ta fram arbetsmetoder för verksamhet som är gemensam mellan myndigheterna.

I dagsläget kan jordbruksföretagen vända sig till en och samma myndighet med alla frågor dvs. SJV Om djurfrågorna flyttas kommer jordbruksföretagen få ytterligare en myndighet att arbeta emot och för medarbetarna skulle det här betyda att många kontakter måste hänvisas till ytterligare en myndighet. Ett av utredningens förslag är att samla kunskap i vissa frågor (stöd till jordbruk och fiske) från alla berörda myndigheterna på ett antal länsstyrelser för att mer samlat kunna företräda myndigheterna regional. ST tycker det i grunden är ett bra förslag men det är något oklart vilken roll de regionala jordbruks- och fiskedelegationerna ska ha utöver att

samordna information och ev. omfördela resurser då de enligt förslaget inte kommer att fatta beslut om stöd eller delta i rekvisitions- och kontrollarbetet.

Som exempel kan vi också nämna att hälften av SVA:s verksamhet berör djur som hamnar utanför livsmedelskedjan, såsom sällskapsdjur och vilt. Det är oklart i utredningen på vilket sätt dessa djur tas om hand i en tänkt framtida verksamhet.

Växtfrågor

I utredningsrapporten framgår det inte hur den nya myndigheten förväntas ta hand om diagnostik av skadegörare på växter, inklusive utsäde. Flertalet av de växtskadegörare som hanteras av SJV utgör inte ett hot för livsmedel utan snare för miljöer runtomkring så som skogsnäring, parker och trädgårdar. Här finns en risk för en försämring i utbrottsbekämpningen vid krissituationer om verksamhet flyttas över till en ny myndighet.

Riskvärdering – riskhantering

Med utredningens förslag samlas riskvärdering, riskhantering, forskning och utveckling, föreskrifträtt m.m. i en och samma myndighet. Trots förslaget med ett Vetenskapligt råd finns det en risk för otydlighet i den föreslagna nya myndighetens verksamhet och roll. Som det ser ut idag finns det en funktionell separation mellan SVA som myndighet och SJV i dessa frågor. Vi förordar inte förslaget om ett Vetenskapligt råd för riskvärdering.

Forskning och utveckling m.m.

ST anser att den forskning utveckling som idag bedrivs på berörda myndigheter är relevant för verksamheterna även om gränsdragningen mellan grundforskning och tillämpad forskning inte alltid är enkel.

ST är positiva till förslaget om högskoleutbildning med inriktning mot tillsyn och kontroll inom livsmedelskedjan. Som det framhålls i utredningen kommer det underlätta kommunernas långsiktiga kompetensförsörjning.

Den forskning och utveckling som bedrivs vid SVA är mycket viktig för metodutvecklingen hos myndigheten. Detta för att myndigheten på bästa sätt ska kunna utveckla de metoder som behövs vid nya sjukdomsutbrott hos djur. Det är av största vikt för myndighetens sjukdomsövervakning att den diagnostiska verksamheten kan bedrivas i sådan omfattning att SVA har möjlighet att upprätthålla den kompetens som är absolut nödvändig för SVA:s myndighetsroll och för att myndigheten snabbt ska kunna utnyttja sin samlade kompetens i samband med utbrott av sjukdomar hos djur.

Behåll Vattenenheten

Utredningen föreslår att Vattenenheten (inom SJV) ska avvecklas med hänvisning till att det finns en fungerande marknad med privata aktörer. Utredaren har förbisett anledningen till att Vattenenheten finns och då inom en myndighet. Huvudsyftet har aldrig varit att bedriva konsultverksamhet i statlig regi. Vattenenhetens primära uppgift har varit och är fortfarande att bevara samt följa och utveckla kunskapen om miljöbalkens eller äldre lagstiftnings regler angående vattenverksamhet. För att klara uppgiften och utveckla kunskapen om miljöbalkens regler krävs ett praktiskt arbete med frågeställningarna. Arbetet sker i form av rådgivande verksamhet med att ge tekniska förslag, upprätta överenskommelser m.m. Det är viktigt att Vattenenhet framöver finns som en egen enhet oavsett om den ingår i SJV, den tänkta nya myndigheten för jordbruk och landskapsutveckling eller en annan myndighet.

Övrigt

ST vill också peka på bristen av den personalpolitiska aspekten i utredningen. Att statsmakterna tidigare valde att flytta ut djurskyddsfrågorna till en egen myndighet i Skara, för att några år senare flytta tillbaka dem till SJV är ett exempel på bristande personalpolitik. Nu föreslås frågorna flyttas igen. Ett annat exempel är sammanslagningen av SJV och Statens Utsädeskontroll och Statens Växtsortsnämnd. Enligt utredningens förslag skulle det resultera i ytterligare förflyttningar av dessa två verksamheter. ST anser att det är för lite fokus på personalfrågor när förändringar i myndigheter utreds. De är personalen som ska bära den framtida verksamheten hur den nu än utformas.

Omstruktureringar är kostsamma och är mycket påfrestande för inblandad personal. ST anser att det ska finnas påtagligt positiva effekter av en omorganisering innan man sätter igång omfattande strukturomvandlingar av myndigheter.

ST vill understryka vikten av att berörd personal och de fackliga organisationerna får möjlighet att ta del i förändringen av organisationerna - om det nu fattas beslut om att ändra i myndighetsstrukturen eller andra organisatoriska förändring. Tydlig och relevant information i tid – och att personal och fackliga organisationer har reella möjligheter att påverka genomförandet av förändringen.

ST vill att de som får ansvaret för att genomföra eventuella förändringen får tydliga direktiv så att de personalpolitiska frågorna hanteras på ett professionellt sätt. I de arbetsgivarpolitiska riktlinjer som finns för statliga verksamhet framgår att staten ska vara en attraktiv och föredömlig arbetsgivare. ST förutsätter att en analys av personal- och arbetsmiljökonsekvenserna genomförs.

Utredaren har övervägt två alternativa startdatum för den nya myndighetsstrukturen, den 1 jan 2010 och den 1 juli 2010. Utredningens förslag landar på den 1 januari 2010. ST bedömer att 1 januari ligger allt för nära i tiden om nu riksdagsbeslut fattas under hösten om den föreslagna omstruktureringen. ST önskar ingen utdragen processen men erfarenhet talar för 1 juli. Att forcera fram en förändring gagnar varken verksamhet eller personal.

Utredaren har föreslagit att medel avsätts för kompetensutveckling av personalen som ska ingå i de nya myndigheterna. ST vill understryka vikten av – i det fall en strukturförändring genomförs - att tillräckliga resurser avsätts för både kompetensutveckling och övriga omställningskostnader. Faran är annars att resurser tas från den ordinarie verksamheten som då blir lidande. Förhoppningen är att statsmakterna har tagit lärdom av tidigare, mindre lyckade omstruktureringar av myndigheter, där man inte anslagit tillräckligt mycket pengar till uppbyggnadsfasen.

Fackförbundet ST

Annette Carnhede
Förbundsordförande

Torbjörn Carlsson
Utredare